

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะงานกับคุณภาพชีวิต
การทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ

นางสาวศุภนิจ ธรรมวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2384-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN CONSTRUCTIVE ORGANIZATIONAL CULTURE,
JOB CHARACTERISTICS, AND QUALITY OF WORKING LIFE
OF PROFESSIONAL NURSES, GENERAL HOSPITALS,
NORTHERN REGION

Miss Suphanit Thamwong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Nursing Science Program in Nursing Administration

Faculty of Nursing
Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-2384-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะงาน
กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป
เขตภาคเหนือ

โดย

นางสาวศุภนิช ธรรมวงศ์

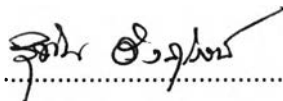
สาขาวิชา

การบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

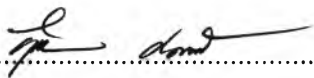
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี

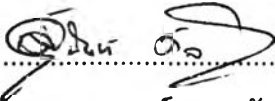
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารการพยาบาล

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร.ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร.พวงเพ็ญ ชูณหปราณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศลโกสม)

ศุภนิญ ธรรมวงศ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะงาน
 กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ
 (RELATIONSHIPS BETWEEN CONSTRUCTIVE ORGANIZATIONAL CULTURE,
 JOB CHARACTERISTICS, AND QUALITY OF WORKING LIFE OF
 PROFESSIONAL NURSES, GENERAL HOSPITALS, NORTHERN REGION)
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. อารีย์วรรณ อ่วมธานี , 112 หน้า. ISBN 974-53-2384-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ
 โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์
 ลักษณะงาน กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณภาพ
 ชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ
 พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ จำนวน 339 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
 แบบสอบถามวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะงาน และคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาล
 วิชาชีพ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์
 แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .91, .87 และ .89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา
 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์สมการถดถอย
 พหุคูณแบบตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์และลักษณะงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.21$ และ 3.50 ตามลำดับ) ส่วนคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$)
2. วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์และลักษณะงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .557$ และ $.574$ ตามลำดับ)
3. ตัวแปรที่ร่วมพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ตามลำดับดังนี้ วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ และลักษณะงาน ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 41.5 ($R^2 = .415$) ได้สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{คุณภาพชีวิตการทำงาน} = .349 \text{ วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์} + .385 \text{ ลักษณะงาน}$$

สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล.....
 ปีการศึกษา.....2548.....

ลายมือชื่อนิติด.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4677599036 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : CONSTRUCTIVE ORGANIZATIONAL CULTURE / JOB CHARACTERISTICS / QUALITY OF WORKING LIFE

SUPHANIT THAMWONG : RELATIONSHIPS BETWEEN CONSTRUCTIVE ORGANIZATIONAL CULTURE, JOB CHARACTERISTICS, AND QUALITY OF WORKING LIFE OF PROFESSIONAL NURSES, GENERAL HOSPITALS, NORTHERN REGION. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. AREEWAN OUMTANEE, R.N., Ph.D. 112 pp. ISBN 974-53-2384-5

The purposes of this research were to study constructive organizational culture, job characteristics, and quality of working life of professional nurses, to examine the relationships between constructive organizational culture, job characteristics, and quality of working life of professional nurses and to analyze the predictors of quality of working life of professional nurses. Study samples consisted of 345 professional nurses who worked in General Hospitals, Northern region and were selected by multi-stage sampling. The research instruments were Constructive Organizational Culture Questionnaire (COCQ), Job Characteristics Questionnaire (JCQ), and Quality of Working Life Questionnaire (QWLQ). They were tested for content validity and reliability. The Cronbach's alpha coefficient of COCQ, JCQ, and QWLQ were .91, .87, and .89 respectively. Statistical methods used to analyze the data were mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

Major findings were as follows :

1. Constructive organizational culture and job characteristics were at the high level (\bar{x} = 3.21 and 3.50, respectively) whereas quality of working life of professional nurses was at the middle level (\bar{x} = 3.00)

2. Constructive organizational culture and job characteristics were positively and significantly related to quality of working life of professional nurses, at the .05 level (r = .557 and .574, respectively).

3. Variables predicting quality of working life of professional nurses at $p = .05$ were constructive organizational culture and job characteristics. These predictors accounted for 41.5 percent of the variance ($R^2 = .415$). The standardized equation was as follow :

Quality of working life = .349 Constructive organizational culture + .385 Job characteristics

Field of study.....Nursing Administration..... Student's signature.....

Academic year.....2005..... Advisor's signature.....

Suphanit T.
Areewan Oumtane

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างยิ่ง จาก ผศ.ดร. อารีย์วรรณ อ่วมตานี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ตลอดจน แก่ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารหลักสูตรการบริหารการพยาบาล ที่ชี้แนะแนวทางและเติมเต็มให้วิทยานิพนธ์ มีความถูกต้องตามระเบียบวิทยาการวิจัยมากขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร.พวงเพ็ญ ชุนหปราน ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร. สุนันท์ ศลโกสุม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาช่วยแก้ไขข้อบกพร่องและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ช่วยเหลือในการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานและมีประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนกำลังใจที่ได้จากคณาจารย์ทุกท่าน รวมทั้งทูนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ จากคณะพยาบาลศาสตร์ในครั้งนี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลพะเยา ที่อนุญาตให้ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย และผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีสังวาลย์ โรงพยาบาลลำพูน โรงพยาบาลนครพิงค์ โรงพยาบาลสุโขทัย โรงพยาบาลพิจิตร โรงพยาบาลกำแพงเพชร โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและโรงพยาบาลแพร่ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย และขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้อย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดามารดา ขอขอบคุณคุณวันเพ็ญ อุทธาเรือน รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลฝ่ายการพยาบาลที่ให้โอกาสในการลาศึกษา ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจอยู่เสมอ ขอขอบคุณญาติพี่น้องทุกคนที่ให้การสนับสนุนทุนทรัพย์และกำลังใจ และที่มีโอกาสสัมผัสคือ กัลยามิตรร่วมสถาบันที่ต่างให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดของผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
แนวคิดและสมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ.....	11
คุณภาพชีวิตการทำงาน.....	19
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	29
วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์	29
ลักษณะงาน	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
กรอบแนวคิดในการวิจัย	39
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62

	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	84
รายการอ้างอิง.....	86
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	94
ภาคผนวก ข แบบตัวอย่างขอความร่วมมือในการวิจัย.....	96
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	100
ภาคผนวก ง การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	109
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	112

สารบัญดาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ.....	42
2 จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ จำแนกตาม อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้.....	43
3 เปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Cook and Lafferty (1989) กับการสัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพ.....	44
4 เปรียบเทียบลักษณะงานตามแนวคิดของ Hackman and Oldham (1980) กับการสัมภาษณ์ของพยาบาลวิชาชีพ.....	50
5 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานตามแนวคิดของ Rao (1992) กับการสัมภาษณ์ พยาบาลวิชาชีพ.....	54
6 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ของกลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ จำแนกเป็นรายด้าน	63
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ของกลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ จำแนกเป็นรายข้อ	64
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้คุณค่าลักษณะงาน ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ จำแนกเป็นรายด้าน...	66
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้คุณค่าลักษณะงานของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ จำแนกเป็นรายข้อ.....	67
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน ของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ จำแนกเป็นรายด้าน.....	69
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตการทำงานด้าน ความมั่นคงในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ จำแนกเป็นรายข้อ	70
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะงาน กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ	72
14 สหสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะงาน กับ คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคเหนือ...	73

ตาราง	หน้า
15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าอำนาจในการพยากรณ์ (R^2) และอำนาจการพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 change) ในการพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	74
16 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	75